

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Стефан Георгиев Манев
член на научно жури за защита на дисертационен труд на
Таня Василева Панчева

На тема: „Интерактивна среда за инженерно-технически специалности
и чуждоезиково обучение (английски език)“
за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“
в професионално направление: Педагогика на обучението
(Методика на обучението по химикотехнологични дисциплини)

Езиковото и културно многообразие в Европейския съюз представлява сериозно предизвикателство, свързано с професионалната компетентност и умения на всеки европейски гражданин и разбира се с възможностите за реализиране в страните на Европейската общност. Поради тази причина обучението във всички степени е насочено и към изграждане на езикови компетенции като негов съществен елемент. За съжаление в теорията и практиката на чуждоезиковото обучение, особено в областта на природните и технически науки у нас, съществуват значителни проблеми. Затова в последните години в тази област се наблюдава необходимост от създаване на модели за провеждане на специализирано чуждоезиково обучение в България, основано на сериозни научни изследвания.

Научните интереси на дисертантката са насочени в областта на чуждоезиковото обучение на студенти от инженерни специалности. Усилията и са насочени към разработването на системи, които да дадат възможност за ефективно обучение, както по отношение на общите изисквания към езика, така и към успешното му използване в професионалната дейност. По този начин се цели осигуряване на успешно професионално реализиране на инженерните кадри, както в Европейския съюз, така и в други страни.

Казаното до тук ми позволява да заключа, че темата на дисертационната работа е не само актуална, но и особено важна в практическо отношение.

Успехът на едно научно изследване до голяма степен се определя от ясното и точно поставяне на концепцията, целта и задачите на изследването. За да достигне до поставянето на проблема дисертантката разглежда подробно недостатъците на чуждоезиковото обучение, както по отношение на дейността на обучаемите и преподавателите, така и по отношение на проблеми от обективен характер. Този кратък, но съдържателен анализ позволява извеждането на пет тези, въз основа на които се дефинира целта на дисертационния труд - създаване на интерактивна среда с помощта на съвременни информационни и комуникационни технологии при чуждоезиково обучение на студенти от инженерно-технически специалности чрез прилагане на интердисциплинарен подход в обучението. Задачите, които трябва да се решат са формулирани прецизно и съответстват на поставената цел.

Поставената цел и задачи са достатъчно добре дефинирани. Постигането им ще бъде принос в изследванията на възможностите за повишаване

ефективността на чуждоезиково обучение на студенти от инженерно-технически специалности.

Главата «Теоретични основи на изследването» е разделена на 3 части, в които подробно са разгледани въпроси свързани с основни компоненти за формиране на саморегулирано учене, свързани с: ценността, тенденциите и подходите за прилагане на информационните и комуникационните технологии в обучението; интердисциплинарния подход в обучението и специфичните му функции във висшето образование; активното и интерактивното обучение.

При разработването на теоретичната част авторката е използвала голяма част от цитираните 175 източника. Счита че тази част е разработена на съвременно ниво и показва, че образователните изисквания на дисертационния труд са изпълнени и дисертанката е навлязла много дълбоко в изследваната от нея област.

Особено ценни са разсъжденията и изводите от теоретичния анализ направени в „Изводи от теоретичния анализ“. Тези изводи се отнасят за: общите тенденции в съвременното обучение и учене, методическите аспекти на влиянието на ИКТ върху постиженията на студентите, въздействието на ИКТ върху мотивацията на студентите, педагогическите и методическите ефекти от интердисциплинарността в обучението, методическите последици от активност и интерактивност в обучението за целите на саморегулирането на ученето.

Главата „Теоретичните основи на изследването“ показва ясно, че дисертантката е положила много труд и време и не само се е запознала с основни представи от теорията на обучението, но и свободно борави с тях, което от своя страна позволява да се направят изводи, използвани след това в емпиричното изследване.

За получаване на достоверни резултати е необходим подбор на подходящи методики, които да отговарят на определени условия, осигуряващи получаването на точни резултати и сравнително лесното им получаване. Сложността на изследвания проблем налага тристепенност в технологията и дизайна на изследването. В теоретичното изследване се използват обичайните етапи на работа: теоретично проучване, извеждане на приоритетни зони, търсене на възможностите за емпирично изследване. Експериментът е свързан с конструиране, организиране и провеждане на проучване, събиране на данни и техния анализ. При практическото реализиране на конкретен процес на обучение е предложен дизайн на курса свързан с неговото конкретно съдържание по САЕ за инженерни специалности.

Конкретно използваните методи в експерименталното проучване са: съдържателен анализ, анкетно проучване, експертни оценки, а при анализ на получените данни са използвани статистически методи. Анкетата за студентите и експертното проучване са разработени и проведени професионално. Методите за обработване на резултатите са подходящи, а резултатите не будят съмнение.

Особено интересно е организирането и осъществяването на самия обучителен процес. Използването на екип от двама преподаватели е интересно и

при подходящ подбор на преподаватели – много ефективно. Описанието на различните изисквания и особености на курса е обосновано, а разработените материали разнообразни.

Изследването е проведено през учебните 2011/2012 г. и 2012/2013 г. в два университета ЛТУ и ХТМУ. Обхванати са 120 студента от 1, 2, 3 и 4 курс на ОКС „бакалавър“ от различни специалности.

Трябва да се отбележи, че използваната методика на изследване е избрана подходящо и професионално. Тя е съобразена със спецификата на дисертационния труд и позволява получаване на достоверни резултати и което е по-важно оценяване и на практическата приложимост на разработените материали.

Предложените за обучение материали са разнообразни по съдържание и значителни по обем. Методиката на обучение обединява традиционни и интерактивни методи за изучаване на чужд език. Обучителният пакет от материали по специализиран английски език включва: методология; учебни материали (*Student's Book*) - теоретични модули, обхващащи най-важните области на технологиите от избраните инженерни специалности и терминологичен речник на английски език; ръководство за преподавателя (*Teacher's Notes*); учебно помагало на основата на казуси (*Case Studies Book*); учебни материали, съдържащи тестове върху теоретичните модули (*Testbook*); интерактивен мултимедиен продукт за е-обучение по специализиран английски език.

При разработване на продуктите е дадена възможност за провеждане на учебен процес на базата на интерактивни техники, обратна връзка и т.н. Основна идея е преминаването към обучение по специализиран английски език, в центъра на което стои обучаемият (*learner-centered approach*), който активно участва в процеса на обучение.

Прави много добро впечатление, че: 1. Всички текстове за разбиране, включени в уроците, са записани в студио от четци, за които английският език е роден; 2. Упражненията и казусите са разработени в електронен вид с помощта на специализиран софтуер; 3. Съдържанието на терминологичния речник е допълнено с подходящи снимки, определение към всеки термин и произношение на английски език; 4. Разработени са и допълнителни интерактивни упражнения с цел затвърдяване на съответните термини.

Многоетапната технология, избрана от автора, за създаване и утвърждаване на образователните продукти, позволява получените материали да отговарят на съвременните изисквания. Разнообразието от материали и качеството им дава възможност идеята заложена в дисертационния труд да се реализира успешно. Без да съм специалист по английски език ми се струва, че предложените текстове отговарят напълно на всички условия за подобен курс.

Предложените материали в тази част показват, че докторантът може да прилага успешно в практиката, теоретичните основи разгледани в първата част.

Важно място в дисертационния труд заемат резултатите от анкетното проучване. Основните резултати могат да се резюмират като: 1. Пълно съответствие на изучавания материал по САЕ с преподаваната дисциплина на български език; 2. Експертите единодушно препоръчват курса за прилагане в специалността, в която преподават; 3. Ученето на езика е стимул, който подпомага работата както в часовете така и в извънаудиторните дейности; 4. Качеството на разработените материали се оценява високо; 5. Начинът на преподаване обуславя напълно постигането на заложените цели; 6. Интерактивните мултимедийни средства са полезни за по-лесното усвояване на материала и др. В някои случаи анкетното проучване показва, че положителната оценка не е единодушна. Тук могат да се споменат решаването на казуси и използването на тестовете за самооценка. Най-важният резултат е общото положително мнение за предложения курс като цяло.

Провеждането на анкетата и анализът на резултатите от нея показват убедително, че целта на представения труд е изпълнена, а разработените материали отговарят на съвременните изисквания от методична и езикова страна.

Сравняването на дисертационния труд с приложения към документите автореферат показва, че авторефератът отразява напълно проведените от дисертанта изследвания, получените резултати и дава представа за изработените учебни материали.

В заключението се прави анализ на резултатите от проведеното изследване и се отбелязват приносите в дисертационния труд. Те могат да се резюмират като научно- приложни и приложни. Приносите са отбелязани коректно, точно и ясно. Те обхващат разработването на модел и дизайн на интердисциплинарно модулно обучение по специализиран английски език в интерактивна среда за инженерно-технически специалности и иновативни авторски дидактически материали. Важен елемент в приносите е, че авторският дизайн и дидактическите материали са приложими (след минимална преработка) в обучението по специализиран чужд език на сродни инженерно-технически специалности и/или за провеждане на професионално обучение в различните образователно-квалификационни степени.

Заключението, което може да се направи е, че посочените приноси са реално дефинирани, актуални, значителни по обем и оригинални по форма.

Дисертантката е автор на 4 публикации, две от които са в специализирани български списания, а двете са в специализирани международни конференции. В една от публикациите дисертантката е единствен автор, а в две съавтор е ръководителят и. В три от публикациите дисертантката е първи автор. Една от статиите не е излязла от печат, но е приета. Анализът на публикациите показва, че в голяма степен те са резултат на самостоятелната работа на дисертантката.

Броят на публикациите и списанията, в които са публикувани отговаря напълно на изискванията за дисертационен труд според правилниците на ХТМУ.

За първи път се запознах с дисертанта на катедрения съвет, на който беше докладвана дисертацията.

Направи много добро впечатление свободното боравене от страна на дисертантката с терминология и понятията, свързани с изследваната от нея област.

Нямам по принцип забележки и въпроси към дисертантката. Струва ми се, че липсата на съдържание в автореферата затруднява в известна степен ползването му.

Заклучение

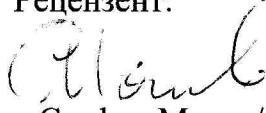
Представеният дисертационен труд е сериозно научно-приложно изследване, свързано с актуални проблеми на обучението на инженерно-технически кадри. Обемът му е значителен. Написан е на високо професионално ниво. Идеите на авторката заложи в дисертацията са оригинални. Изложението е логично и необходимостта от създаването на отделните елементи за провеждане на обучението е обосновано. Съчетани са изискванията при обучението по предмети от специалността и чуждоезиковото обучение. На практика докторантката е използвала всички съвременни подходи и методи за обучение. Въвеждането на предложената от дисертантката система ще позволи повишаване на конкурентно-способността на бъдещите инженери, което е вече реален факт.

Може да се заключи, че представеният труд отговаря напълно по обем и качество на получените резултати на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление: Педагогика на обучението (Методика на обучението по химико-технологични дисциплини).

Ще гласувам убедено за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на Тания Василева Панчева.

Дата: 20.04.2014 г.

Рецензент:


/доц. д-р Стефан Манев/